

Falešní hráči, ale pravé divadlo

Ostravská Aréna umí Gogolovy Hráče jak pražský Činoherní klub v legendární inscenaci před třiceti lety.

Michal Zahálka
 autori@economia.cz

V zaprášeném hotelovém pokoji na ruském maloměstě usedá ke kartám jeden sebevědomý mladík s trojicí cizích mužů. Po několika kolech se všichni navzájem odhalí jako falešní hráči – a smluví se, že obehrají jednoho bohatého statkáře, který ovšem karty vůbec nehodlá hrát. Anebo je to jinak?

Gogolovu satirickou komedii Hráči u nás před třiceti lety proslavila legendární inscenace Ladislava Smočka v pražském Činoherním klubu (s Josefem Abrahámem a Jiřím Kodetem v hlavních rolích) a ze hry, která v jiných zemích zůstává ve stínu Revizora a Ženitby, učinila jeden z nejvyhledávanějších titulů tuzemských scén. Nyní si ho

SOUHRA Hráčům dominuje perfektně sehraný soubor, jaký nebývá často k vidění. FOTO: ARÉNA

vybrali dramaturg Tomáš Vůjtek a režisér Ivan Krejčí v Komorní scéně Aréna, o níž se občas říká, že je to „takový ostravský Činohrák“ – a vzniklá inscenace jen dokládá oprávněnost této přezdívky.

Kolektivní sólo

Hráči v Krejčího režii sledují tradici řemeslně poctivé komorní činohry, která staví na hereckých výkonech. V tomto případě dostala příležitost většina pánské části souboru a v inscenaci také jako soubor vystupuje: nikoliv nesourodá herecká sóla, ale perfektně sehraný ansámbl.

Trojici podvodníků tvoří Švochněv, který v podání Josefa Kaluži klame svou falešnou neobratností a bezelstnou tváří, Krugel Reného Šmotka coby štibichovská figurka s mohutně vycpaným břichem a uhrančivý kápo Utěšitel, jehož představitel Marek Cisořský v mžiku střídá falešnou bodrost s ryzí věcností. Jejich spoluhráčem i protihráčem je hlavní (anti)hrdina Icharev – v podání Alberta Čuby namyšlený floutek,

kteří je svou neotřesitelností až dojemný.

Ústřední čtveřici a její oběti doplňují skvěle miniatury: zkorumpovaný bankovní úředník Psoj Stachič Zamuchryškin v podání Vladislava Georgieva, který se zcela minimalistickou mimikou i gestikou „požírá“ úplatky téměř jako platební automat, nebo všudypřítomný hostinský Alexej, jenž s vizáží čajového mistra a vševědoucím úsměvem vnáší do inscenace bezmála tóny magického realismu.

I jinak si režisér Krejčí pohrává s realitou a iluzí. Stěny i dveře hotelového pokoje od scenografa Milana Davida tvoří „divadelní“ červené závěsy, jež v kombinaci s bodovým světlem upomenou na kabaretní oponky. Nástup podvodnické trojice, která se v těchto dveřích zjeví skoro jako trojhlavá nestvůra s šesti rukama, v groteskní zkratce předznamená věci příští.

Gogol dnešní doby

Gogolův text má ráz brilantně vy-
 staveného komediálního thrilleru

s několika zvraty, svým způsobem je předchůdcem „podvodnických“ filmů jako Hillův Podraz. V inscenaci Komorní scéně Aréna si ovšem na své přijde i ten, kdo už Hráče zná a o všech zvratech dávno dopředu ví: vedle oné virtuózní souhry, jež připomene podobné divácké zážitky z Dejvickeho divadla, mnohdy potěší i tím, jak nápaditě, nově a „jinak“ vykládá některé ikonické momenty hry.

A kromě toho tu v plné síle vyznívá Gogolova štiplavá satira. U některých bonmotů o korupci má divák pocit, že už to inscena-toři skoro až zbytečně dopsali, domysleli a aktualizovali – a potom si s úžasem uvědomí, že to přesně tak, skoro slovo od slova, napsal už Gogol. V některých ohledech se svět zkrátka nemění.

Nikolaj Vasiljevič Gogol

Hráči

Režie Ivan Krejčí

Ostrava, Komorní scéna Aréna
 Premiéra 2. února, nejbližší repríza
 22. února

HU, 11. 2. 2013, p. 10

NORBERT LEAR.
Výjimečný ostravský
herec Norbert Lichý
ztvární v Divadle Petra
Bezruče roli krále Leara.

MONOSKOP

Vojtěch VARYŠE

„Prosil jsem je, aby už přestali. Měl jsem v očích slzy.“

Takhle popisoval slavný americký moderátor David Letterman svůj zážitek ze dne, kdy si do své živě vysílané večerní show pozval dvojici iluzionistů Penn and Teller. Udělali mu z pořadu kůlničku na dříví: **běhall tam živi švábi** a při jednom z kouzelnických čísel Lettermana dokonce pořežali a z dlaně mu tekla krev. Takhle se dělá skutečná zábava: u nás se samozřejmě všechny pořady podobného typu, v čele s oslavovanými Janem Krausem a Karlem Šípem, předtáčejí, takže i kdyby se tu nakrásně nějaký Penn and Teller vyskytli, nebylo by je kam pozvat. Jejich vystupy spočívající v kombinaci iluzionistických triků a komediálních scének jsou samozřejmě na živé akci založeny a **šokované reakce spoluaktérů** na jejich nepředloženosti jsou součástí vystupů. V předtáčené estrádě by to všechno dost ztratilo kouzlo (a to by zrovna kouzelníkům chybět nemělo). Oba mimořádně zábavní muži brázdí americké obrazovky už léta a mají samozřejmě i vlastní show; ta současná se jmenuje příznačně **Bullshit**. Kromě humoru a neorganizovaného řádění jim jde také o šíření racionálního skepticismu – kouzla jsou jen triky a lidé v jejich případě nemají podléhat okouzlení magií, jak se to běžně děje u mediálních kouzelníků typu Davida Copperfielda. Skepticky se vyjadřují i k náboženství a také ke státu – zastávají libertariánský pohled na svět (svoboda jednotlivce, omezení zásahů státu). A jsou výmluvní i přesto, že **Teller zásadně nemluví.**

Vojtěch Varyš ▣

Divadelní Ostrava jede

Renomovaná ostravská divadla chystají – se začátkem roku trochu tradičně – pořádný nášup: **sérii čtyř premiér ve čtyřech dnech.**

Největší ostravská scéna, kterou ovšem díky odhodlané dramaturgii těžko nazývat kamennou – Národní divadlo moravskoslezské (její postavení ostatně potvrdila i množina nominací na herecké ceny Thálie, které NDM nedávno obdrželo) celou divadelní „šňůru“ začalo: ve středu 30. ledna měla premiéru černá komedie irského autora Billyho Roche Slož mě něžně. Tento kus režíroval Janusz Klimesza, jemuž jsou podobné drsnější látky blízké: boxerské zápasy pořádané po zapadlých vesnicích potulnými komedianty jsou pro něho prostředím pro hořké pozorování života outsiderů.

Groteskní hrou o vinách našich otců, konkrétně temné minulosti příslušníků SS, je Smrtihlav Martina Walsera. Na velké scéně NDM titul inscenoval šéf činohry Peter Gábor, premiéra je stanovena na čtvrtek 31. ledna. O den později se v konkurenčním Divadle Petra Bezruče, zaměřeném na mladší a také alternativněji laděné publikum, poprvé odehraje klasické drama Williama Shakespeara Král Lear. Tentokrát to nebude provedení ledajaké: v titulní roli totiž účinkuje populární a oceňovaný Norbert Lichý. Hru zinscenoval jeden z démonů českého divadla, kontroverzní režisér a drama-

tik Jiří Pokorný. Jedno z těch setkání, které může skončit velkolepým výbuchem nebo naopak významnou událostí.

S posledním příspěvkem pak přichází v sobotu 2. února Komorní scéna Aréna. Její umělecký šéf Ivan Krejčí nastudoval klasickou ruskou komedii – Hráče Nikolaje Gogola. Populární vyprávěnka o mazaných podvodnících, kteří oběrou podvodníka o něco méně mazaného, se hraje už léta tam i onde a bývá příležitostí pro herecké exhibice: těšme se na Marka a Pavla Cisoovské, Josefa Kalužu, Reného Šmotka či Alberta Čubu.

INSTANT 5. 2. 2013